

Debattredaktør:

Erik Tornes

Post: Aftenposten, Debattredaksjonen, Postboks 1, 0051 Oslo

KRONIKK

E-post: kronikk@aftenposten.no
Maks. 6000 tegn inkl. mellomrom.
Legg ved portrettfoto.

DEBATT

E-post: debatt@aftenposten.no
Hovedinnlegg: Maks 3000 tegn inkl. mellomrom. Legg ved portrettfoto.
Kortinnlegg: 400-1500 tegn.

Kronikker/debattinnlegg på nett:

aftenposten.no/meninger

• Aftenposten returnerer ikke artikler som blir sendt på papir.

Ved Universitetet i Oslo har vi hatt store utfordringer når valg gjennomføres under merkelappen «demokratisk valg», skriver kronikkforfatterne. FOTO: HANNE UTIGARD, UIO

Barnetrygd. Å fjerne barnetrygden betyr ikke redusert støtte til barnefamilie.

Nye tider, nye tanker

Debatt

Kristin Vinje
stortingsrepresentant,
leder av Høyres kunnskapsutvalg

I fjor var det omkring 1700 barn som startet på skolen i Oslo uten å kunne norsk. Det er bekymringsfullt av flere grunner. Forskning viser at den norske skolen reproducerer sosiale forskjeller. Vi vet at sosiale forskjeller går i arv. Svake forutsetninger tidlig i livet øker risikoen for frafall senere. Derfor må vi satse mer på tidlig innsats, der barnehage og SFO er viktige bidrag. For å møte disse utfordringene foreslår jeg å erstatte dagens barnetrygd med gratis barnehage og SFO.

Tiltak mot barnefattigdom

28. mai slår Aftenpostens kommentator Inger Anne Olsen fast at en slik omlegging vil gjøre det verre for landets fattigste barnefamilier. Barnefattigdom er et problem også i vårt velferdssamfunn. Det må vi adressere, i tillegg til hvordan vi innretter de generelle ordningene for barnefamilier. For noen uker siden la Regjeringen frem en egen strategi med målrettede tiltak for hvordan vi skal motvirke barnefattigdom i dagens samfunn. Det å bidra til å hjelpe de aller svakeste i samfunnet, er, og har alltid vært, noe av kjernen i Høyres politikk.

Små sosiale forskjeller er en styrke ved vårt samfunn. Den største forskjellen vi ser i dag, er mellom dem som er i jobb og dem som står utenfor arbeidslivet. Barn fra lavinntektsfamilier er overrepresentert blant skoleungdommer som blir hengende etter. Barn fra innvandrerfamilier vil i mange tilfel-

ler ha dårligere norskkunnskaper når de begynner på skolen, dersom de ikke har gått i barnehage. Dette skaper en ond sirkel. Uten grunnleggende ferdigheter på plass blir terskelen inn i arbeidslivet høy. Tilgang til kunnskap gjennom tidlig innsats åpner for sosial mobilitet. Derfor blir barnehage og SFO viktige arenaer for å utjevne sosiale forskjeller.

De fleste velger barnehagen

Når det gjelder valgfrihet, registrerer jeg at de aller fleste velger å sende barna sine i barnehagen. Blant de barna som ikke går der, er det ofte foreldrenes økonomi som hindrer dem.

Forslaget mitt innebærer ingen reduksjon i støtten til barnefamilie. Endringsforslaget betyr mer støtte til småbarnsfamilie – som også er i etableringsfasen – fordi de har de største økonomiske utfordringene. Familier med barn i alderen 1-10 år vil på denne måten få bedre økonomi.

Ved å erstatte barnetrygden med gratis barnehage og SFO kan vi oppnå flere ting. Økonomi blir ikke lenger et argument for å holde barna hjemme. Det vil bli lettere å sette inn tidlig innsats mot barna som trenger det mest. Integreringen vil gå bedre ved at barn med dårlige språkkunnskaper får større muligheter til å lykkes i skoleløpet. Det vil styrke arbeidslinjen, og det vil fjerne problemet med eksport av trygdeytelser.

I 1946, da barnetrygden ble etablert, var den en viktig brikke i å gjøre kvinnene, som er mottagere av barnetrygden, mer økonomisk selvstendige da yrkesdeltagelsen blant kvinner på den tiden var svært lav. Barnetrygden har vært viktig i lang tid, men jeg tror tiden er inne for å tenke nytt.

Togradersgrensen må forsvares

Vi er sterkt uenige i at «togradersmålet er gårtdagens politikk», som er overskriften på et innlegg i Aftenposten 26. mai av forsker Bjørn H. Samset. Hans fremstilling samsvarer ikke med konklusjonene fra en ny rapport fra 70 av verdens fremste klimaforskere og utgitt av FNs klimapanel. De fremhever at det finnes ingen trygg grense som kan beskytte mot farlige klimaendringer. Forskerne mener likevel at CO₂-grensen er en forsvarslinje som på det sterkeste må forsvares, og at det fortsatt er mulig å holde seg under denne grensen.

I stedet for å bidra til tvil om togradersmålet bør forskere peke på at vellykket, utslippsreduerende

politikk er kjent, fornybar energi er tilgjengelig, og de nødvendige investeringene vil lønne seg på lengre sikt. Forskere bør også påtale den «business as usual»-holdning som bl.a. energiminister Tord Lien nylig gjør seg skyldig i når han sier i Dagens Næringsliv: «Hva vi skal leve av etter oljen, har vi veldig god tid til å finne ut av.» Slike avventende holdninger bidrar til at nødvendige utslippsreduksjoner utsettes, og at togradersgrensen kan bli vanskelig å forsvare.

Peter Haugan
professor, geofysisk institutt,
Universitetet i Oslo
Gunnar Kvåle

ring. Vi er ikke overbevist om at det her er en vesensforskjell mellom ansatt og valgt leder. Vi mener dessuten at en leders lojalitet bør være til funksjonen, oppgaven og institusjonen, ikke bare de interne velgerne. Hvis det oppstår utfordringer for lederen, skal hun ikke spørre hvem hun er lojal overfor, men hva rollen og oppgaven krever av henne som leder.

«Det er ikke relevante kandidater utenfor institusjonen.»

Vi forstår ikke hvor underskriverne har dette fra. Hensikten med å utlyse stillinger er nettopp å åpne opp for at kompetente og motiverte kandidater – både innenfra og utenfra – skal kunne søke. Rektoransettelsene ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet og Høgskolen i Oslo og Akershus har nettopp vist at kompetente og relevante ledere kan komme både innenfra og utenfra. Likeledes rekrutterer toppuniversitetene i USA og England ledere både utenfra og fra egne akademikere.

«Nåværende system ved UiO er vel fungerende og bør derfor ikke skiftes ut.»

Dette må selvfølgelig stå for underskriverne egen regning. Flere kritiske rapporter har imidlertid påpekt vesentlige svakheter ved dagens ledelsesform ved Universitetet i Oslo. Dette gjelder for eksempel: Mats Benner & Gunnar Øquist: «Room for increased ambitions? Governing breakthrough research in Norway», og rapporten fra Universitetet i Oslos egenutnevnte Strategic Advisory Board: «Building a ladder to the stars».

«Ansettelsesprosesser er lukkede, uten mulighet for universitetsamfunnet til å vurdere kandidatene.»

Hvis vi ser på internasjonale, ledende universiteter som ansetter sine ledere, er det stor variasjon i hvordan selve ansettelsesprosessene foregår. I USA og England skjer rekrutteringsprosessen ved mange universiteter ved at en rekrutteringskomité bestående av ansatte og studenter innstiller og rangerer de beste kandida-

tene på bakgrunn av en grundig prosess med intervjuer og tester, før styret ansetter. Regelverket i Norge legger ingen begrensninger på å gjøre noe lignende i en åpen, inkluderende prosess.

Ved Universitetet i Oslo har vi hatt store utfordringer når valg gjennomføres under merkelappen «demokratisk valg». Valgkamper blir gjerne personfokuserede og polariserte, samtidig som det er vanskelig å få til en ordentlig og redelig vurdering av kandidatens kvalifikasjoner. Valgkamper inviterer heller ikke til en reell og ærlig diskusjon av utfordringer og eventuelle kontroversielle grep som må gjøres. Mange kompetente personer som kunne ha blitt glimrende ledere, kvier seg for å gå inn i slike belastende prosesser, hvor de må bevege seg inn i ukjent og minnelagt terreng. Derfor er det sørgelig få som stiller til valg som ledere ved Universitetet i Oslo. Ofte er det bare én kandidat.

Demokratiet fornyes

Universitetsdemokratiet har ved flere valg vist seg ikke å fungere etter hensikten. Det betyr selvsagt ikke at demokratiet skal avskaffes – men fornyes. En ansettelse av rektor vil gjøre universitetsstyret, der de ansatte fortsatt har flertall, til en viktigere arena for strategiske beslutninger, samtidig som vi med større sikkerhet får kandidater som kan leve opp til de store krav dagens universitetshverdag stiller. Dette ville vært et stort skritt fremover for universitetet og samfunnet, som er avhengig av at vi lever opp til våre egne forventninger.

Les mer

Tidligere innlegg i debatten kan leses på ap.no:

Knut Frydenlund og Marianne Andenæs: Man får ikke bedre kvalitet i akademia ved at man gir staten en sterkere hånd i styringen.

Kristian Gundersen: Det vil være uklokt av Stortinget å tvinge oss til å ansette rektor.

Nils Chr. Stenseth: Verdensledende forskningsmiljøer ved våre universiteter (ønsker ansatt rektor)